

Bác Hồ

với thương binh, gia đình liệt sĩ

Thượng tá, TS. NGUYỄN DÂN QUỐC*

Chủ tịch Hồ Chí Minh, người con ưu tú, anh hùng giải phóng dân tộc, nhà văn hóa kiệt xuất của dân tộc Việt Nam, đã dành trọn cuộc đời cho sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc và giải phóng con người, trong đó có thương binh và gia đình liệt sĩ.

Trong sự nghiệp chống ngoại xâm của dân tộc, theo tiếng gọi thiêng liêng của Tổ quốc, lớp lớp thế hệ thanh niên Việt Nam lên đường, không quản hy sinh tuổi trẻ, thậm chí cả máu xương, tính mạng của mình quyết tâm chung sức, đồng lòng “Quyết tử cho Tổ quốc quyết sinh”. Sự hy sinh cả cuộc đời hoặc một phần thân thể cho sự nghiệp độc lập tự do, thống nhất Tổ quốc, hạnh phúc của nhân dân của những thương binh, liệt sĩ là mất mát to lớn, không gì có thể bù đắp được. Tổ quốc ta, nhân dân và đất nước ta không chỉ ghi công mà còn phải có chính sách cụ thể chăm lo cuộc sống của những người đã có công với đất nước. Thấu hiểu và chia sẻ sự mất mát, hy sinh không gì bù đắp được, Bác

Hồ luôn dành tình cảm đặc biệt với thương binh và gia đình liệt sĩ. Sự quan tâm này được thể hiện sinh động qua những tình cảm, hành động hết sức cảm động thiết thực, thể hiện đạo lý truyền thống nhân nghĩa, nhân văn “Uống nước nhớ nguồn”, “Ăn quả nhớ người trồng cây” của dân tộc Việt Nam và phù hợp với điều kiện, hoàn cảnh cụ thể trong từng giai đoạn cách mạng.

Trước những khó khăn chồng chất của dân tộc ta sau Cách mạng Tháng Tám năm 1945, chiều ngày 11 tháng 7 năm 1946, tại Nhà hát lớn Hà Nội, trong một buổi quỳên góp quần áo, giày, mũ cho chiến sĩ ngoài mặt trận, mở đầu cuộc vận động “Mùa đông chiến sĩ”, Bác Hồ đã cởi chiếc áo rét đang mặc để tặng binh sĩ. Tháng 12-1946, cả nước bước vào cuộc kháng chiến trường kỳ chống thực dân Pháp xâm lược với muôn vạn khó khăn, thách thức; đời sống của bộ đội gặp nhiều khó khăn, thiếu thốn; số chiến sĩ bị thương, hy sinh trong chiến đấu ngày càng tăng. Trước tình hình đó, Đảng, Chính phủ đã đề ra nhiều chủ trương, chính sách quan trọng về công tác

thương binh - liệt sĩ, nhằm góp phần bảo đảm đời sống vật chất, tinh thần của các chiến sĩ và gia đình chính sách, tiếp tục động viên sức người sức của cho cuộc kháng chiến. Ngày 16 tháng 2 năm 1947, Bác Hồ đã thay mặt Đảng, Chính phủ ký Sắc lệnh số 20/SL ban hành chế độ hưu bổng thương tật và tiền tuất tử sĩ.

Nhân cuộc mít tinh quan trọng diễn ra tại Đại Từ, Thái Nguyên vào ngày 27 tháng 7 năm 1947, Bác Hồ đã gửi thư và gửi tặng một chiếc áo lụa, một tháng lương và một bữa ăn của nhân viên trong Phủ Chủ tịch đến ban tổ chức để gửi tặng chiến sĩ và thương, bệnh binh để đồng bào cả nước “tỏ lòng hiếu nghĩa bác ái và tỏ lòng yêu mến thương binh”. Bác Hồ đã chọn ngày 27 tháng 7 năm 1947 làm Ngày Thương binh (từ năm 1955 được đổi thành Ngày Thương binh, Liệt sĩ). Từ năm 1947, hàng năm, Ngày Thương binh, Liệt sĩ được Nhà nước, các cấp, các ngành, các địa phương, các cơ quan, đơn vị và toàn dân ta tổ chức kỷ niệm long trọng và có những hoạt động tỏ lòng biết ơn các thương binh, gia đình liệt sĩ, gia đình có công với nước. Vào những

* Phó Chủ nhiệm Khoa Công tác Đảng, Công tác Chính trị, Trường Sĩ quan lục quân 2,

dịp này, Bác Hồ đều gửi thư kèm theo một tháng lương của mình, ngoài ra, khi thì một bữa ăn của Người, khi thì một món quà (do đồng bào, đồng chí gửi biếu) đến anh chị em thương binh, gia đình liệt sĩ. Bác Hồ thường nhắc nhở trách nhiệm của địa phương, cơ quan, đơn vị và các cá nhân đã hết lòng giúp đỡ thương binh và gia đình liệt sĩ. Mục đích của hành động này, theo Bác là: "...thay mặt Tổ quốc, toàn thể đồng bào và Chính phủ cảm ơn những chiến sĩ đã hy sinh tính mệnh cho nền Tự do, Độc lập và Thống nhất của nước nhà, hoặc trong thời kỳ cách mệnh, hoặc trong thời kỳ kháng chiến"⁽¹⁾. Bác Hồ thường xuyên chỉ đạo các địa phương, cơ quan, đơn vị, các đoàn thể tổ chức tốt các hoạt động chăm sóc thương binh, giúp đỡ các gia đình liệt sĩ, với phương châm: "Đồng bào sẵn sàng giúp đỡ, Chính phủ ra sức nâng đỡ, anh em có quyết tâm thì anh em nhất định dần dần tự túc được"⁽²⁾.

Trong lời kêu gọi nhân Ngày Thương binh Liệt sĩ 27 tháng 7 năm 1948, Chủ tịch Hồ Chí Minh nói: "Khi nạn ngoại xâm ào ạt đến. Nó như một trận lụt to. Nó đe dọa tràn ngập cả non sông Tổ quốc. Nó đe dọa cuốn trôi cả tính mệnh, tài sản, chìm đắm cả bố, mẹ, vợ, con dân ta.

Trước cơn nguy hiểm ấy, số đông thanh niên yêu quý của nước ta đã dũng cảm xông ra mặt trận. Họ quyết tâm đem xương máu của họ đắp thành một bức tường đồng, một con đê vững, để

ngăn cản nạn ngoại xâm tràn ngập Tổ quốc, làm hại đồng bào. Họ quyết hy sinh tính mệnh để giữ tính mệnh đồng bào.

Họ quyết hy sinh tính mạng họ để bảo vệ gia đình và tài sản đồng bào. Họ quyết liều chết chống địch để cho Tổ quốc và đồng bào sống.

Họ là những chiến sĩ anh dũng của ta.

Trong đó, có người đã bỏ lại một phần thân thể ở trước mặt trận. Có người đã bỏ mình ở chiến trường. Đó là thương binh, đó là tử sĩ"⁽³⁾. Song những hy sinh, mất mát đó không uổng phí: "Máu đào của các liệt sĩ ấy đã làm cho lá cờ cách mạng càng thêm đỏ chói. Sự hy sinh anh dũng của các liệt sĩ đã chuẩn bị cho đất nước ta nở hoa độc lập, kết quả tự do"⁽⁴⁾. Cho nên, đối với "những người con trung hiếu ấy, Chính phủ và đồng bào phải báo đáp thế nào cho xứng đáng"; Tổ quốc và đồng bào ta phải biết ơn, phải giúp đỡ những người con anh dũng ấy, mọi người phải luôn luôn học tập tinh thần dũng cảm của các liệt sĩ để vượt qua tất cả khó khăn, gian khổ hoàn thành sự nghiệp cách mạng mà các liệt sĩ đã để lại; "đồng bào trước đã giúp đỡ, sau này sẽ sẵn sàng giúp đỡ mãi"⁽⁵⁾.

Tháng 7 năm 1951, trong thư gửi Cụ Bộ trưởng Bộ Thương binh, Cựu binh, Bác Hồ đề nghị: "Chính quyền, đồng bào và các đoàn thể nhân dân trong mỗi xã phải tùy theo sự cố gắng và khả

năng chung của mỗi xã mà đón một số anh em thương binh.

Giúp lâu dài chứ không phải chỉ giúp một thời gian. Không phải giúp bằng cách góp gạo nuôi thương binh, nhưng giúp bằng cách này:

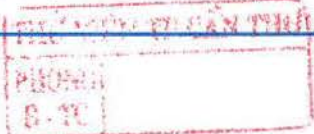
1. Mỗi xã trích một phần ruộng công, nếu không có ruộng công thì mượn ruộng của những đồng bào có hằng tâm, hằng sản, nếu không mượn được ruộng thì chính quyền, đoàn thể và đồng bào trong xã chung sức phát vỡ một số đất mới để giúp thương binh.

2. Chính quyền, đoàn thể và đồng bào trong xã tổ chức việc cày cấy, chăm nom, gặt hái những ruộng đất ấy. Hoa lợi để nuôi thương binh.

3. Tùy theo số ruộng đất trích được, mượn hoặc khai khẩn được, mà đón nhiều người hoặc ít người thương binh về xã. Anh em thương binh sẽ tùy sức mà làm những công việc nhẹ..." "Kế hoạch tỉ mỉ sẽ do Chính phủ cùng Mặt trận Liên Việt định sau.

Với lòng hăng hái và cố gắng của đồng bào, với sự nỗ lực của cán bộ chính quyền và đoàn thể các địa phương, tôi tin chắc rằng công việc đón anh em thương binh về làng sẽ có kết quả tốt đẹp"⁽⁶⁾.

Cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược thắng lợi, trong dịp Đảng, Chính phủ ta từ "Thủ đô Gió ngàn" trở về Thủ đô Hà Nội, việc làm đầu tiên của Chủ

tịch Hồ Chí Minh là dẫn đầu đoàn đại biểu Đảng, Chính phủ đến đặt vòng hoa ở Đài liệt sĩ để tượng niệm các anh hùng, liệt sĩ tại Thủ đô Hà Nội. Trong bài phát biểu của mình, Bác Hồ nói:

“Hỡi các liệt sĩ. Ngày mai là năm mới, là ngày đồng bào và bộ đội mừng Chính phủ về Thủ đô. Trong lúc cả nước vui mừng thì mọi người đều thương tiếc các liệt sĩ đã hy sinh vì Tổ quốc, vì dân tộc. Bác thay mặt nhân dân, Chính phủ và bộ đội kính cẩn nghiêng mình trước linh hồn bất diệt của các liệt sĩ”⁽⁷⁾.

Bác Hồ luôn khuyên anh em thương binh quyết tâm vượt qua bệnh tật, phấn đấu vươn lên thành những người “tàn nhưng không phế”; “Khi đã khôi phục sức khỏe, các đồng chí sẽ phải hăng hái tham gia công tác sản xuất để giúp ích cho Tổ quốc”. Bác Hồ mong muốn các thương binh, gia đình liệt sĩ “trở nên những công dân kiểu mẫu thành những gia đình cách mạng gương

mẫu”⁽⁸⁾. Đồng thời, Bác Hồ đã chỉ ra những công việc thật cụ thể, phù hợp để: “Anh em thương binh sẽ tùy sức mà làm những công việc nhẹ, như học may, đan lát, hớt tóc hoặc giúp việc phòng giấy, việc bình dân học vụ trong làng...”⁽⁹⁾. Phong trào toàn dân chăm sóc thương binh, gia đình liệt sĩ cũng phát triển sâu rộng, hiệu quả thiết thực. Các phong trào “nhà tình nghĩa”, “nhà đồng đội”, “vườn cây tình nghĩa”, “ao cá tình nghĩa”, quỹ “Đền ơn đáp nghĩa”... đã làm cho công tác thương binh, liệt sĩ mang tính xã hội hóa cao, góp phần xoa dịu nỗi đau mất mát, giải quyết khó khăn, ổn định cuộc sống cho các thương, bệnh binh và các gia đình liệt sĩ.

Các anh chị em thương binh, bệnh binh, thân nhân liệt sĩ, thực hiện lời dạy của Bác Hồ “tàn nhưng không phế” đã phát huy truyền thống, khả năng của mình ra sức lao động góp phần làm giảm gánh nặng cho xã hội, phần đấu xứng đáng là

những “Công dân kiểu mẫu”, “Gia đình cách mạng gương mẫu” như mong muốn của Bác Hồ. Nhiều thương, bệnh binh, thân nhân liệt sĩ đã trở thành những cán bộ lãnh đạo, quản lý ở nhiều lĩnh vực xã hội, trở thành những nhà khoa học xuất sắc, những doanh nhân giỏi... một số đã được Nhà nước tuyên dương Anh hùng lao động trong thời kỳ đổi mới.

64 năm qua, quán triệt tư tưởng, noi theo tình cảm của Bác Hồ đối với thương binh và gia đình liệt sĩ, Đảng và Nhà nước đã đề ra nhiều chủ trương, chính sách về thương binh và gia đình liệt sĩ. Chính sách thương binh, liệt sĩ đã phát triển thành hai pháp lệnh: Pháp lệnh quy định danh hiệu vinh dự Nhà nước “Bà mẹ Việt Nam anh hùng” và “Pháp lệnh Ưu đãi người hoạt động cách mạng, liệt sĩ và gia đình liệt sĩ, thương binh, bệnh binh, người hoạt động kháng chiến, người có công giúp đỡ cách mạng.

Tiếp tục Cuộc vận động “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”, các chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước, các phong trào toàn dân chăm sóc thương binh, gia đình liệt sĩ không chỉ góp phần ổn định và nâng cao mức sống của thương, bệnh binh, gia đình liệt sĩ mà còn góp phần ổn định tình hình chính trị xã hội trên địa bàn, củng cố lòng tin của nhân dân đối với Đảng, Nhà nước, có tác dụng giáo dục toàn dân, đặc biệt là thế hệ trẻ về lòng yêu

(Xem tiếp trang 51)

Ảnh: Bà Quang

các nước lân cận là các nhóm giáo phái mới, các tôn giáo mới đang phát triển.

Tình hình sinh hoạt tôn giáo ở Hungary, theo điều tra trong 10 năm từ 1997 đến 2007 thì 1/3 dân số tin vào Công giáo. Số lượng người thường xuyên đến nhà thờ giảm, chỉ có 10% số người đi lễ nhà thờ hằng năm và 17% đi lễ nhà thờ hằng tháng; số lượng người thường xuyên cầu nguyện giảm.

Ở Hungary, do tình hình tôn giáo mới phát triển đã làm ảnh hưởng đến trật tự xã hội, có những lúc Chính phủ không kiểm soát được. Qua nghiên cứu, phân tích, hầu hết các tôn giáo mới đang hướng đến đời sống tâm linh của mọi người dân, tập trung phát triển tín đồ. Ngoài ra còn quan tâm đến những nhóm người trong xã hội khác nhau, đáp ứng những nhu cầu, nguyện vọng của người dân và thành lập hội đoàn, vận động quyên góp xây dựng nhà thờ riêng của giáo phái để phục vụ nhân dân và lợi ích của tổ chức tôn giáo.

Từ năm 1990, với chính sách cởi mở của Chính phủ về tự do tín ngưỡng, tôn giáo, có rất nhiều tôn giáo mới từ bên ngoài xâm nhập vào Hungary, như: nhóm Jehovah's Witnesses, nhóm phong trào "tẩy lễ", nhóm Neopentecostal Christian community...

Một điều khác biệt với nhiều quốc gia trên thế giới, ở Hungary, các tôn giáo được tham gia vào việc phát triển sự nghiệp giáo dục và đào tạo. Các tổ chức tôn giáo được thành lập trường đại học và giảng dạy theo chương trình giáo dục đại học, đào tạo thạc sỹ và tiến sỹ theo quy định của Chính phủ. Tại Hungary hiện có 26 trường đại học do các tổ chức tôn giáo quản lý; sinh viên tốt nghiệp ra trường cũng bình đẳng như các trường công lập của Nhà nước. Công tác y tế, các hoạt động từ thiện, nhân đạo, xã hội, cũng được các tổ chức tôn giáo quan tâm, chính phủ tạo điều kiện. Do vậy, vai trò của các tổ chức tôn giáo có ảnh hưởng lớn đến các cơ quan lập pháp, hành pháp, tư pháp và các đảng phái chính trị trong thể chế chính trị của Hungary. ■

Bác Hồ với...

(Tiếp theo trang 18)

nước, truyền thống nhân văn, tự hào dân tộc trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Điều có ý nghĩa hết sức quan trọng hiện nay là các cấp, các ngành, các địa phương, cơ quan, đơn vị và mỗi cá nhân bằng những hành động cụ thể, thiết thực, tích cực tham gia các phong trào toàn dân chăm sóc thương binh và gia đình liệt sĩ, nhằm đạt mục tiêu mà Đại hội lần thứ XI của Đảng đã xác định: "Huy động mọi nguồn lực xã hội cùng với Nhà nước chăm lo tốt hơn nữa đời sống vật chất, tinh thần của những người và gia đình có công. Giải quyết dứt điểm các tồn đọng về chính sách người có công, đặc biệt là người tham gia hoạt động bí mật, lực lượng vũ trang, thanh niên xung phong trong các thời kỳ cách mạng và kháng chiến. Tạo điều kiện, khuyến khích người và gia đình có công tích cực gia phát triển kinh tế để nâng cao đời sống vật chất, tinh thần, có mức sống cao hơn mức sống trung bình của dân cư tại địa bàn"⁽⁹⁾. Đó cũng là điều mong ước của Bác Hồ là làm cho thương binh, gia đình liệt sĩ được "yên ổn về vật chất, vui vẻ về tinh thần và có dịp tham gia hoạt động ích lợi cho xã hội"⁽¹⁰⁾. ■

- 1 Hồ Chí Minh, Toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2002, t4, tr.435.
- 2 Hồ Chí Minh, Sdd, t 6, tr.533.
- 3 Hồ Chí Minh, Sdd, t 5, tr.466.
- 4 Hồ Chí Minh, Sdd, t10, tr.3.
- 5 Hồ Chí Minh, Sdd, t 5, tr. 467.
- 6 Hồ Chí Minh, Sdd, t. 6, tr.261-262
- 7 Hồ Chí Minh, Sdd, t.7, tr.427.
- 8 Hồ Chí Minh, Sdd, t.5, tr.471.
9. Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tr 229-230.
10. Hồ Chí Minh, Sdd, t 6, tr.262.